

Szkolny Budżet Obywatelski w oczach uczestników

2026-08-05

Szkolny Budżet Obywatelski od sześciu lat zachęca młodych krakowian do współdecydowania o swojej szkole. Pierwsza kompleksowa ewaluacja programu potwierdza, że uczniowie czują realny wpływ na szkolną rzeczywistość, a SzBO skutecznie rozwija w nich postawy obywatelskie i zaangażowanie społeczne.

Sześć edycji budowania obywatelskiej aktywności

Szkolny Budżet Obywatelski jest realizowany w Krakowie od 2020 roku. Miasto zapewnia szkołom ponadpodstawowym środki, narzędzia i wsparcie, dzięki którym uczniowskie mikrobudżety stają się przestrzenią do realizacji własnych pomysłów oraz praktyczną lekcją współdecydowania, współpracy i odpowiedzialności. W pierwszej, pilotażowej edycji udział wzięły 3 szkoły, a uczniowie zgłosili łącznie 93 projekty, z czego 15 przeszło do realizacji. W VI edycji Szkolnego Budżetu Obywatelskiego wzięły udział aż 62 szkoły ponadpodstawowe, a młodzież zgłosiła 351 pomysłów, z czego do realizacji przeszło 177.

- Szkolny Budżet Obywatelski pokazuje, że młodzi krakowianie chcą mieć wpływ na swoje szkoły i potrafią odpowiedzialnie korzystać z tej możliwości. Z każdą edycją widzimy, że program staje się ważną częścią szkolnego życia – uczniowie nie tylko zgłaszają coraz więcej pomysłów, ale też angażują się w ich przygotowanie, promocję i realizację. To doświadczenie, które wykracza poza mury szkoły i uczy praktycznego wymiaru demokracji obywatelskiej – mówi Tomasz Kobylański, Zastępca Dyrektora Wydziału Edukacji i Projektów Edukacyjnych UMK.

Jak dodaje, w tym roku szkolnym Miasto Kraków pilotażowo wprowadza Szkolny Budżet Obywatelski również do szkół podstawowych, dając możliwość zmieniania szkolnej rzeczywistości także młodszym uczniom.

Najważniejsze wnioski z badania ewaluacyjnego

Szkolny Budżet Obywatelski na stałe wpisał się w ofertę programu Młody Kraków, stając się jednym z jego najbardziej rozpoznawalnych elementów. Przez sześć lat w przedsięwzięciu uczestniczyły dziesiątki krakowskich szkół ponadpodstawowych oraz tysiące uczennic i uczniów. VI edycja była szczególna, ponieważ po raz pierwszy została poddana kompleksowej ewaluacji z perspektywy uczniów i szkolnych koordynatorów.

Badanie przeprowadzone na zlecenie Wydziału Edukacji i Projektów Edukacyjnych UMK przez Fundację Warsztat Innowacji Społecznych pozwoliło lepiej poznać doświadczenia uczestników oraz ocenić wpływ SzBO na rozwój postaw obywatelskich. Wyniki pokazują, że Szkolny Budżet Obywatelski daje uczniom realne poczucie sprawczości i wpływu na szkolną rzeczywistość. Aż 85 proc. badanych wskazuje, że projekt, w który się zaangażowali, powstał z ich własnej inicjatywy, a blisko 80 proc. deklaruje, że miało realny wpływ na jego realizację. Najczęściej projekty rodziły się podczas wspólnej

pracy zespołów lub w odpowiedzi na potrzeby dostrzegane w szkolnej codzienności. Uczestnicy podkreślali również, że mogli samodzielnie podejmować decyzje dotyczące swoich projektów, podczas gdy nauczyciele pełnili przede wszystkim rolę mentorów i wspierali młodzież na kolejnych etapach realizacji.

Nauczyciele wspierają, uczniowie działają

Badanie potwierdziło także kluczową rolę szkolnych koordynatorów. Uczniowie wskazywali wsparcie nauczyciela jako jeden z najważniejszych czynników motywujących do działania i pomagających w realizacji projektów. Równie pozytywnie o programie wypowiadają się sami koordynatorzy. Aż 37 z 39 badanych oceniło szóstą edycję dobrze lub bardzo dobrze, a 35 osób zadeklarowało chęć dalszego pełnienia tej roli w kolejnej edycji. Szczególnie wysoko ocenili współpracę z magistratem, przejrzystość regulaminu oraz terminowość przekazywanych informacji.

Szkoła jako miejsce budowania postaw obywatelskich

Ewaluacja pokazuje, że udział w Szkolnym Budżecie Obywatelskim przynosi efekty wykraczające poza realizację pojedynczych projektów. 67 proc. uczniów deklaruje, że dzięki programowi zyskało większe poczucie wpływu na życie swojej szkoły. Ponad połowa badanych wskazuje również, że udział w SzBO zachęcił ich do angażowania się w inne inicjatywy społeczne i obywatelskie oraz zmienił ich podejście do aktywności obywatelskiej.

Krakowski model SzBO nie jest jednorazową inicjatywą, lecz rozwiązaniem, które z każdą kolejną edycją rozwija kompetencje uczniów, nauczycieli i szkolnych koordynatorów. Realizowane projekty pokazują młodym ludziom, że partycypacja obywatelska może zaczynać się tuż obok – we własnej szkole, klasie czy szkolnym korytarzu.

Lekcja demokracji w praktyce

62 szkoły, 351 zgłoszonych pomysłów i 177 projektów wybranych do realizacji to nie tylko liczby. To setki uczniowskich inicjatyw, które zmieniają szkolną przestrzeń i pokazują młodym ludziom, że ich głos ma realne znaczenie.

Wnioski z ewaluacji VI edycji, dotyczące zarówno mocnych stron programu, jak i obszarów wymagających dalszego rozwoju, zostaną wykorzystane przy przygotowaniu kolejnych edycji Szkolnego Budżetu Obywatelskiego.